

Rippl-Rónai József (1861-1927)

Kaszálók a réten, 1908 körül

Olaj, karton, 33,5x48,5 cm
Jelezve jobbra lent: Rónai

Kikiáltási ár: 4 800 000 Ft / 19 592 EUR

Új perspektívák

Rippl-Rónai 1908 júliusában vásárolta meg a Kaposvárhoz tartozó úgynevezett Róma-hegyen álló villát, mely azóta olyannyira összefonódott nevével. A lakhelyváltás alapvetően változtatta meg a festő életvitelét, szokásait, sőt művészetére is alapvető módon hatott. Festői témái közül szinte teljesen eltűnnek jellegzetes enteriőrképei, helyüket pedig a Róma-villa kertje és a környező vidék motívumai foglalják el. A ház megvétele egy csapásra kiemelte abból a mikroklímából, melynek belterjes nyugalma olyannyira harmonikusan tükröződik első kaposvári éveiben készült művein. A legkedvesebb modellek egy része is elhullott mellőle, s nyilván az enteriőrképekben elmondható élményeket is kiadta már magából. Életének horizontja kitárult: „A dombnak minden évszakban megvolt a maga szépsége... De mégis az ősz volt az igazi. Ha már hoztak a levelek, a mindjobban elöbukkanó kis présházak mellett a kertekben foglalatosságú embereket is ki lehetett venni, a gyümölcszedőket vagy a szőlőtőkék szoknyáit emelgető, megfontolt vincelléreket. A réten alatt hosszú ökörnyalak úsznak s a Kapos patak is bővebb vizet hömpölyget.” – emlékezett vissza a Róma-villa környezetére Bernáth Aurél, *Így éltünk Pannóniában* című könyvében.

Élet a Róma-dombon

Maga az épület valószínűleg a 18. századból való, melyre egyik korábbi tulajdonosa – még a 19. században –, egy emeletet húzott a vályogból készült földszinti részre. A ház „igazi vonzerejét a hozzá tartozó 6 hold föld adta meg, melynek egy része hatalmas park formájában vette körül az épületeket. A gondozott vadgesztenye-fasorok, a virító cinia- és szilva-ágyak, a falusi barokk szobrok, melyek később Medgyessy itt készült faragványaival együtt díszítették a pázsitot, kényes ízlésre vallottak. Hátrább a gazda gusztusa szerint ültetett mogyoróbokrok, nyíresek következtek szőlővel egyetemben, mely utóbbiból készült piros bor szép színét mintha a művész keverte volna ki palettáján.” (Genthon István) A Római-villa egyszersmind a gazda szerepkörét is a festőre ruházta. Rippl számára pedig – aki ugyan életében mindig is rossz gazda hírében állott – a birtokkal történő foglalatosság új inspirációt nyújtott. Kiállítási katalógusaiból, az ott szereplő művek címadásából is arra következtethetünk, hogy egyre több, a környék gazdasági munkáival kapcsolatos téma kerül fel ekkor vásznaira és kartonlapjaira. (*Tavaszi munkák*, 1912, Kaposvár, Rippl-Rónai József Múzeum) „Sothat dolgozom, a legnagyobb hőségben ernyő nélkül festettem a mezőkön és a földeken. Az aratók színes világa, pajzán magaviselete, vad, kurjongatós éneke kedvet adott a munkáram. Jobban izadtam, mint ők különösen a déli órákban rekkendő hőség fekküdi a hátamra s nyakamra. ... Ez a rongyos Somogyország csak úgy dönti a motívumokat. Szébbnél szebb virágos, hegyes-dombos vidéket, egy légió festőnek is volna elég tennivalója, hát nekem!”

Rippl-Rónai József: Mezei munka, 1910 körül, Deák Dénes-gyűjtemény, Székesfehérvár

A földek – „Kukoricázás”

Bár Rippl-Rónai jellegzetes, „kukoricás” képeinek legreprezentatívabb példái a Róma-villa parkjában készült sokalakos művek jelentik, ebből az időszakból a festő számtalan, a vidék gazdasági munkáival kapcsolatos témát feldolgozó alkotása is ismert. A témakör talán legismertebb műve a székesfehérvári Deák Dénes-gyűjteményben őrzött *Mezei munka* (1910 körül). E kiemelkedő minőségű festményén, Rippl-Rónai síkszerű dekoratív stílusával, „kukoricás” modorával a látvány elvű leképezés, a mimézis és az absztrakció „ütköző zónájává” változtatja a kép felületét. A sűrűn egymás mellé helyezett ecsetvonások a szemléltet egyszerűsége megcsodálják a figurák felismerésének motorikus kényszerétől is, lehetővé téve, hogy a festményt pásztázó tekintet önfeledten furdózhessen az intenzív színekben és reflexekben. Hasonló megfontolások vezérelhették Rippl-Rónait a *Kaszálók a réten* című képnek festése közben is. Bár ez utóbbi esetben a látvány és a tiszta színélmények „összemosására” tett kísérlet „radikalizmusa” még koránt sem áll a székesfehérvári kép fokán. Alkotása sokkal inkább kapcsolódik az 1890-es évek végén, a Banyuls-ban tett látogatás időszakára datálható tájképek szerkesztési sémáihoz. Petyegtetős módszerével még összefüggő felületeket hoz léte, míg a táj horizontvonalának megemelésével – egyszersmind a mélységérzet kiiktatásával – a téma dekoratív megfogalmazására törekszik. Bár a téma síkszerű megfestésének igénye jelen van a képen, figurái még korántsem olvadnak olyan intenzitással eggyé a környezettel, mint a székesfehérvári darab esetében. A *Kaszálók a réten* a *Mezei munkák* című alkotást megelőző időszakban készülhetett, a „kukoricás” technika kifejlesztésének egy korábbi fázisában. A két kép keletkezése azonos művészi gondolat megtestesülésének folyamata mentén helyezhető el, melynek tükrében Rippl-Rónai a *Kaszálók a réten* című alkotását a *Mezei munka* párdarabjának kell tekintenünk.

Kaszás Gábor

